



Vijf apen en een ladder met bananen

Kort verhaal door
Petra Kruijt

Beeld door
Bas de Meijer

In de *Metro* las ik een tijdje terug dat de meeste mensen pas blij zijn met vrije dagen als ze daarvoor hard gewerkt hebben. Ook moeten ze het vooruitzicht hebben van werk, willen ze er optimaal van kunnen genieten. Vakanties en weekends zijn dus alleen de moeite waard omdat ze vakanties en weekends zijn, ontspanningsgaten in het echte leven.

Wat een onzin.

Ik ben sinds dertien jaar volledig vrij en heb me nooit eerder zo gelukkig gevoeld als ik sindsdien ben. Het heeft best even geduurd voor ik dat aan mezelf wilde toegeven. Ook ik dacht, ingegeven door mijn opvoeding en omgeving, dat een waardevol leven moest bestaan uit werken (ergo: geld verdienen), een stabiele relatie opbouwen, kinderen krijgen en die kinderen weer dezelfde levensdoelen bijbrengen. Dus niet. Het omslagpunt kwam toen ik samen met Gertjan, mijn toenmalige vriend en beoogde levensgezel, een huis had gekocht. Het vloog me naar de keel, alles. Het kon me niet schelen wat voor keuken er in het huis kwam of welke kamer we waarvoor zouden gebruiken, al helemaal niet toen er sprake van was dat we er een zouden reserveren als kinderkamer. Ook kreeg ik nachtmerries over geld, een onderwerp waar ik nooit over had nagedacht, behalve als vaag toekomstperspectief: ooit zal ik genoeg verdienen om alles te kopen wat ik wil. Nu had ik dat mooie salaris, want ik had een goede baan bij een advocatenkantoor. Maar wie kon garanderen dat dat zo zou blijven? Voor hetzelfde geld stond ik de volgende maand op straat en zaten we in de shit. Het was alsof er een knop werd omgezet in mijn hoofd. Van het ene moment op het andere begeerde ik geen huis meer, geen dure auto, geen kast vol merkschoenen en al helemaal geen baan op een advocatenkantoor. Ik werd mijn eigen nachtmerrie: ik zegde mijn baan op, zodat ik zonder een cent ontslagvergoeding vertrok, en zegde mijn relatie met Gertjan op, zodat hij in zijn eentje de hypotheek moest ophoesten,

een taak waarvoor hij overigens snel een nieuwe compagnon vond. Ze zijn nog steeds samen en hebben intussen twee kinderen. Ik heb ze gezien, een jongen en een meisje, en was vooral heel opgelucht dat ze niet van mij waren.

De eerste tijd na mijn radicale breuk met het alles besteedde ik aan reizen. Ik had spaargeld in het huis gestoken dat samen met mij weer vrijkwam, want zo hadden we dat vastgelegd in ons samenlevingscontract. Zodoende begon ik mijn vrije leven met een kleine tienduizend gulden op de bank. Daar kon ik een heel eind mee komen in Zuidoost-Azië, redeneerde ik, dus ik kocht een enkele reis Bangkok en een etmaal later zat ik aan de andere kant van de wereld. Met mijn luxe levensstijl was ik nog nooit in onontwikkelde gebieden geweest; reizen deden Gertjan en ik naar hippe steden of naar hippe eilanden, niet naar plaatsen waar je buiten een heleboel armoede vooral jezelf tegenkwam. Niet veel later is ook dát hip geworden. De derde wereld als spiegel voor je eigen persoonlijkheid, waarbij we voor het gemak vergeten dat een spiegel nooit de werkelijkheid laat zien. Het duurt niet lang meer voor de hele wereld ten onder gaat aan wat wij hip vinden. Correctie: aan wat anderen hip vinden. Ik vind helemaal niets meer hip, en wel in de laatste plaats naar verre oorden vliegen terwijl we allemaal weten dat vliegen de pest is voor de planeet.

Indertijd dacht ik daar anders over, want ik had nog weinig gedachten besteed aan iets anders dan mijn eigen sores. Dat gebeurde pas toen ik eenmaal in Bangkok was. Ik ging in een stapelbed wonen in een shabby hostel en ontdekte dat ik geen centimeter leefruimte te weinig had. De hele stad was van mij. Ik kon elke dag nieuwe routes lopen, nieuwe mensen ontmoeten, nieuwe gerechten proberen. Ik ontdekte: het leven speelt zich niet af in gebouwen. Het kan wel behaaglijk lijken, omringd door bakstenen, maar ik had mezelf jarenlang alles ontzegd wat zich daarbuiten afspeelde door

van gebouw naar gebouw te razen. Van huis naar werk naar supermarkt naar theater naar weet ik veel allemaal waar. En dat terwijl het leven zich afspeelde op straat – al die tijd had het zich onder mijn neus bevonden en ik had het niet gezien. Pas na zes jaar kwam de bodem van mijn spaarpot in zicht. Al die tijd was ik in hostels blijven wonen in een zekere mate van comfort, maar nu was dat feest voorbij. Ik had nog net genoeg geld over om een vliegticket van Kuala Lumpur, waar ik me toen bevond, naar Amsterdam te bekostigen. Het leek me op dat moment de slimste optie, want in Nederland zou ik weer in een gespreid bedje terecht komen, compleet met riante uitkering.

Enmaal terug in Nederland stond me dat idee echter ontzettend tegen. De rompslomp om eraan te komen, maar vooral de poot die ik alle hardwerkende landgenoten zou uitdraaien door hun geld op te eisen. Niet dat ik ineens zo'n voorstander was van hard werken, maar ik herinnerde me wel hoe het voelde om daarbovenop ook nog eens belasting te betalen, een soort dubbele straf.

Ik reisde zonder kaartje van Schiphol naar Utrecht, de stad die ik af en toe gemist had in mijn jaren in Azië. Mijn buik zat vol vliegtuigvoedsel, de zon scheen op mijn huid, Nederland leek onveranderd en Utrecht voelde nog steeds als thuis. Ik had er goed aan gedaan om terug te keren. Hoe mooi Azië ook was, Nederland was mooier. Natuurlijk heb ik het in al die jaren weleens moeilijk gehad. De warme zomer waarin ik aankwam maakte het makkelijk om te acclimatiseren, maar een echte winter, die had ik in geen zes jaar meegemaakt, en al helemaal niet op de straat. Het was mijn liefde voor de straat die me erdoorheen sleepte. Dat en een thermoslaapzak, gekocht met enkele van de laatste euro's – de valuta waarin mijn gulden geruisloos waren omgezet – die ik bezat. Ik sliep in fietsenhokken en parkeergarages, plaatsen die ik voorheen had verafschuwde, maar die me nu paradijselijk voorkwamen met hun tocht-



en regenrijheid. Ik at uit afvalcontainers en gaarkeukens, voedsel dat me prima smaakte. Ik kwam niets tekort. Toch zijn de zomers favoriet. In de winter ben ik tevreden, in de zomer ben ik gelukkig. Dan kan ik eindeloos wandelen over de Heuvelrug en mijn yogaoefeningen doen in het park, waarbij zich van april tot en met september zelfs een klein lesclubje heeft gevormd. Ik heb er niet om gevraagd, het groeide zo: opeens sloten zich drie meisjes bij me aan die onder de indruk waren van mijn yogabeoefening en zij verspreidden het woord, waardoor ik nu zeven maanden per jaar elke zaterdagochtend een yogales geef. Hoewel ik heb aangegeven dat ik er geen geld voor wil, geven ze me dat toch, vijf euro per persoon per les. Van dat geld kan ik de hele winter in een stapelbed wonen.

Dit jaar heb ik het geluk dat het zelfs eind oktober nog boven de vijftien graden is. Ik stel het moment waarop ik in een gebouw moet verdwijnen zo ver mogelijk uit. Liever loop ik door de straten, mijn rugzak op mijn rug, niet wetend waar ik zal uitkomen. Een vrijheid zoals de mijne is vol verrassingen. Ik weet 's ochtends nooit wat ik 's middags ga doen; een agenda heb ik sinds mijn vlucht naar Bangkok niet meer aangeschaft.

Het liefst loop ik door de binnenstad. Daar zijn mensen ook buiten, ze zitten vandaag zelfs op terrasjes, hun gezichten in de najaarszon en de tassen met aankopen achteloos naast hun stoeltjes neergezet. Al die nieuwe kleding, vroeg aangeschafte Sinterklaascadeautjes, door Aziatische kinderhandjes gefabriceerde prullaria: diep vanbinnen voelen ook deze mensen aan dat het geen toegevoegde waarde heeft in hun levens.

Ze zijn alleen nog niet zover als de aanhangers van de inmiddels ook in Utrecht neergestreden Occupy-beweging, waarvan een tentenkamp op de Ganzenmarkt staat. Ik ben er al een paar keer langs gelopen en heb de betogers begeis-

terd in hun megafoon zien schreeuwen. 'Negenennegentig procent van de wereld deelt niet mee in de welvaart!' roepen ze bijvoorbeeld. Of: 'Dit is het begin van een eeuwigdurende revolutie, die door zal gaan tot het systeem gevallen is.' Een handjevol toehoorders ontvangt deze leuzen met gejoel en applaus, de rest staat er slechts bij omdat de beweging in het nieuws is en ze ook weleens willen zien wat het inhoudt, nu het in hun eigen stad aan de gang is.

Zo iemand ben ikzelf uiteraard ook. Ik mag alleen graag geloven dat ik al wat verder ben dan de meeste Occupy-betogers, want ik heb dertien jaar de tijd gehad om over de wereld na te denken.

In de kranten lees ik dat Occupy nog geen duidelijke boodschap heeft. Het is begonnen met een bezetting en daarbinnen moet zich een statement vormen dat verder gaat dan 'het is zij tegen wij' en 'er moeten dingen veranderen'. Met dat laatste ben ik het overigens wel eens, al maakt het voor mij persoonlijk niet zo veel uit. Het is vooral omdat ik andere mensen ook gun wat ik heb ervaren. En zolang ze zich vastklampen aan een systeem, want dat is wat de meeste mensen doen, zullen ze daar nooit toe komen.

Misschien moet ik nog maar eens een kijkje gaan nemen bij dat tentenkamp. Het kan allicht geen kwaad om erbij te gaan staan, eventueel een praatje met iemand aanknopen, eens kijken of ik wat kan betekenen met mijn jarenlange ervaring. Al was het maar qua tips over het leven op straat.

Aangekomen op de Ganzenmarkt zie ik dat er op dit moment geen duidelijke actie aan de gang is. De megafoon ligt werkeloos op tafel en de borden met actieleuzen zijn ook even buiten gebruik. Ik zie al waarom: ze zijn koffie aan het drinken. Nou, daar heb ik ook wel zin in.

'Hoi,' zeg ik tegen de groep.

Zo'n vijftien mensen, voornamelijk mannen, lachen om iets wat ik niet heb meegekregen.

'Hoi?' probeer ik nog eens.

'Kom erbij,' zegt dan iemand tegen me. 'Koffie?'

'Lekker.'

De jongen tapt een bekertje voor me vol en geeft het aan me. Met de warme drank in mijn handen ga ik in een klapstoel zitten. Zou het zo makkelijk zijn om je aan te sluiten bij de Occupy-beweging? Ik glimlach en neem een slok van de koffie. Behalve koffie hebben ze hier alles waar een mens van kan dromen. Ik had al in de krant gelezen dat mensen van alles naar de tentenkampen brengen, maar dat het zo veel zou zijn, had ik nooit kunnen denken. Ik leef al dertien jaar op straat en heb al dertien jaar idealen, en toch heb ik in al die tijd niet zo'n vrijgevigheid ontmoet, behalve bij mijn yogaklasje.

'Dit is waar het om gaat in het leven,' zegt een kalende man. 'Dat je dingen met elkaar deelt.'

Een paar groepsgenoten knikken instemmend.

'Zou een van jullie dan ook zijn tent met mij willen delen?' vraag ik, enigszins tot mijn eigen verbazing. 'Ik wil me graag aansluiten, maar ik heb geen tent. Wel een slaapzak, trouwens.' Ik wijs op mijn rugtas, waarin behalve een paar essentiële levensmiddelen ook mijn slaapzak gepropt zit.

De meeste mensen kijken wat aarzelend, maar de kalende man kan het na zijn opmerking niet maken om nee te zeggen. 'Ik kan wel een stukje opschuiven. Er zijn ook een paar luchtbedden reserve, die hebben we gisteren gekregen van een winkelier die met een overschot zat. Je bent van harte welkom.'

'Dank je wel,' zeg ik, me realiserend dat ik nu officieel deel uitmaak van Occupy Utrecht.

'Hoe heet je eigenlijk?' vraagt een jongen met een onderlip-piercing.

'Annemarie. Ik ben Annemarie.'



Die avond gaan we tot laat door en we drinken en roken dat het een naam heeft, al doe ik aan dat laatste niet mee. Het is dinsdag en daarom is de stad al vanaf zes uur zo goed als uitgestorven, wat betekent dat we bijna geen publiek meer hebben, maar dat weerhoudt ons er niet van om de bezetting voort te zetten. Ik moet zeggen: het heeft ook wel iets gezelligs. We doen een idealenrondje, waarbij iedereen mag vertellen hoe hij het liefst zou willen dat de wereld eruitziet. Dit is het uur van de dromen: er zijn geen restricties, geen systemen, geen obstakels die we moeten overwinnen. De wereld is een blanco vel dat we mogen inkleuren zoals we zelf willen.

Het gedachte-experiment levert een keur aan verschillende visioenen op. De een streeft naar een samenleving waarin iedereen een paar uur per week werkt ('Voor noodzakelijke dingen, je weet wel, voedsel verbouwen en zo.') en verder vrijgelaten wordt om te doen wat hij wil. De ander vindt dat er helemaal geen centrale voorzieningen meer moeten zijn, dat iedereen zelfvoorzienend moet leven.

'Maar dat is uiteindelijk veel meer werk,' reageert de lip-piercingjongen daarop. 'Als je een systeem instelt waarbij iedereen evenveel werkt en ook evenveel krijgt, bereik je hetzelfde met minder inspanning.'

'Dat jij een socialist bent vind ik prima, maar ik leef liever niet zo gereguleerd.'

'Jongens, jongens,' zegt mijn tentgenoot, die Herman heet. 'Het gaat hier om dromen en idealen, laten we daar niet over in discussie gaan.'

'Er is tenslotte al genoeg om over te discussiëren,' voegt een ander daaraan toe. Daarop stijgt een gelach op waarin we weer wel eensgezind zijn. Ik ben er nu al achter dat discussiëren een van de weinige dingen is waarover we het eens kunnen worden: daar houdt iedereen van. En van lege leuzen zoals de dingen die ik eerder al door de megafoon had gehoord, want die kan iedereen naar believen invullen. Als

Herman zegt dat 'het systeem kapot moet', kan ik juichen omdat het in mijn hoofd gaat over het politieke systeem waarin meer wordt gesteggeld over een enkele Limburgse asielzoeker dan over werkelijk belangrijke zaken, terwijl een ander juicht omdat het volgens hem gaat over het monetaire systeem, waarin banken de macht hebben over de hele wereld, en omdat hij vindt dat de euro moet vallen.

Zodra de beurt aan mij is om te vertellen hoe mijn droomwereld eruitziet, sla ik die over. Ik heb daar geen rechtlijnig antwoord op. Alles wat er gezegd wordt heeft wel een kern waar ik me in kan vinden, maar ook heel veel details waar ik me niet mee kan verenigen. Misschien ben ik te zeer gehard door zeven jaar op straat, waardoor ik niet meer de benodigde naïviteit heb waar al deze mensen wel over beschikken. 'Waarom wilde je je ideaal niet met ons delen?' vraagt Herman als we rond één uur 's nachts eindelijk in bed liggen.

'Omdat ik er zelf nog niet achter ben wat het is.'

'Dat geeft toch niet. Niemand hier weet precies waar hij voor staat, dat is juist de kracht van Occupy. Samen proberen we erachter te komen waar het naartoe moet met de wereld. Stap voor stap.'

'Welterusten, Herman,' zeg ik.

De volgende ochtend ben ik als een van de eersten uit bed. Ik ben gewend aan korte nachten en Herman begon rond zes uur vanmorgen ineens heel vieze scheten te laten, waardoor ik het niet meer kon harden daarbinnen.

Utrecht is prachtig in de vroege morgen. Ik krijg zomaar een thermoskan vol koffie van een winkelier uit de buurt en smeer een paar boterhammen voor mezelf. Wat een weelde in vergelijking met mijn normale dagelijkse zoektocht naar eten. 's Morgens eet ik meestal uit de afvalcontainer van een supermarkt die onverkochte broodjes van de vorige dag moet weggooien. Ik stoor me er niet aan dat ze wat ouder

zijn, hooguit is het goed voor mijn tanden om wat harder te moeten kauwen. Wel is het elke morgen een gedoe om zo'n brood te ontvreemden zonder gepakt te worden.

Er is een niveau waar ik me nog nooit toe verlaagd heb, en dat is eten uit vuilnisbakken. Ik moest gisteren in bed ineens weer denken aan Nannes, de bekendste zwerver van Hilversum, waar ik oorspronkelijk vandaan kom – bekendder zelfs dan menig BN'er in die omgeving. Ik weet niet eens zeker of ik hem ooit gezien heb, maar iedereen kende hem – hij was legendarisch. Als je een patatje voor Nannes kocht, wilde hij het niet aannemen. Gooide je het echter in de prullenbak, dan viste hij het er even later uit en at het met smaak op. Of dit verhaal nu een *urban legend* is of echt waar, doet er niet toe: iedereen vond het prachtig. Terwijl het de grootste huichelarij is die ik in mijn huidige situatie kan bedenken. Als iemand iets voor me koopt, wat echt niet vaak voorkomt, neem ik het dankbaar aan. Ik kan me voorstellen dat je alleen afval wilt eten als het je ideaal is een soort *no impact man* te zijn, maar dan zou je ook geen patat moeten eten die speciaal voor jou in een prullenbak is gegooid. Met dat soort dilemma's houd ik me dus soms bezig. Het heeft ook nadelen als je zo veel tijd hebt om na te denken als ik, want je gaat over werkelijk alles nadenken. Ik lees in de leeszaal van de openbare bibliotheek en uit de bak op het station elke dag vijf kranten (Telegraaf, Volkskrant, NRC Handelsblad, Metro en De Pers) en wekelijks lees ik ook nog eens drie opinetijdschriften (Groene Amsterdammer, Vrij Nederland en Elsevier), dus ik weet wel wat er speelt in de wereld. Dan ga je vanzelf over bepaalde dingen nadenken. Ik denk ook weleens dat het gezonder zou zijn om helemaal geen kranten en tijdschriften meer te lezen, maar het is zo'n prettig tijdverdrijf dat ik er niet mee wil stoppen. 'Goedemorgen.'





Ik kijk op en zie het verlopen gezicht van lippiercingjongen, die gisteravond duidelijk te veel heeft gedronken. 'Jij hebt koffie nodig,' constateer ik.

'En veel ook.'

'Wordt hier elke avond zo veel gedronken?'

'Niet door mij in elk geval.'

'Dat lijkt me heel wijs.'

'Ik ben nogal gevoelig voor katers.'

'Balen.' Ik schenk koffie voor hem in. 'Hier, dat zal je goed doen.'

'Waar kom jij eigenlijk vandaan?' vraagt hij.

'Gewoon, hier. Uit Utrecht.'

'Tof. Waar woon je ergens?'

'Nergens.'

Hij lacht. 'Goeie instelling. Wat maakt het ook uit waar je woont.'

Ik lach mee, want ik vind het ook een goeie instelling. Ik hoef niet te weten waar hij woont of wat hij doet of waarom hij hier verzeild is geraakt. Waarom zijn mensen toch zo geobsedeerd door elkaars verleden? Dat had Gertjan destijds ook al. Die wilde per se weten met wie ik allemaal voor hem naar bed was geweest, het liefst zo compleet mogelijk: namen, leeftijden, waar ik ze had leren kennen, wat voor cijfer ik hun bedprestaties gaf, of ik ze ooit nog zag, waar ze woonden, wie hun moeders waren en of ze al een nieuwe vriendin hadden. Meer nog dan het huis benauwde me mijn relatie met Gertjan, die elke minuut van elke dag wilde weten wat ik deed en met wie en waar. Op het moment van breken realiseerde ik me dat niet, door het vele analyseren achteraf wel: ik leed aan een lichte vorm van bindingsangst en hij aan een ernstige vorm van verlatingsangst, die zich niet met elkaar lieten verenigen.

'Hoelang ben jij hier al?' vraag ik aan de lippiercingjongen.

'Een week, geloof ik.'

'Dat is best lang.'

'Ik ben anders van plan nog veel langer te blijven. Als het aan mij ligt, vieren we hier oud en nieuw. Vooral het nieuw. Een soort *brave new world* die in 2012 zal ontstaan. Hoe fantastisch zou dat zijn?'

Ik geef geen antwoord op zijn retorische vraag. Het zou wel top zijn als ze het uithouden tot in het nieuwe jaar. Dat zou betekenen dat ik nog meer dan twee maanden voorzien zal worden van eten en drinken, een slaapplek heb, en mensen met wie ik over het leven en de wereld kan filosoferen en discussiëren. Occupy zelf als ideale wereld: geen gek idee. 'Stel je voor dat Occupy zelf een 'new world order' wordt,' zeg ik. 'Overall tentenkampen en verder niets.'

'Dat klinkt goed. Niks Occupy Utrecht, Occupy Amsterdam en Occupy Amersfoort, gewoon bam!, Occupy World.'

'In feite doen we dat al bijna. Als je ervan uitgaat dat wij de negennegenentig procent zijn.'

'Kwestie van die één procent uitroeien en je bent klaar,' zegt hij met een glimlach. 'Die ene procent die het voor de rest verpest.'

'Geloof je daar echt in?'

'Natuurlijk. Dat is de kern van Occupy. Als je daar niet in gelooft, heb je hier niets te zoeken.'

'Hmm.'

'Geloof jij daar niet in dan?'

Ik neem een slok koffie en maak een schuddend hoofdknikje dat alles kan betekenen. Zo veel naïviteit ben ik in jaren niet tegengekomen. Evenmin heb ik ooit zo veel lethargie ontmoet: hij vindt dat het anders moet, maar uiteindelijk doet hij niets, net zomin als de anderen hier. Het is heel mooi dat je kunt leven van wat mensen die wel iets hebben aan je geven, maar geef je daarmee een signaal aan de wereld? Zou je daarvoor niet een leider moeten aanstellen, iemand die besluiten neemt en met de andere gezaghebbers gaat praten over kwesties die ons aan het hart gaan? Het lijkt er echter op dat niemand hier iets wil weten van leiderschap:

als iemand een opmerking maakt die in die richting neigt, wordt het meteen afgekapt.

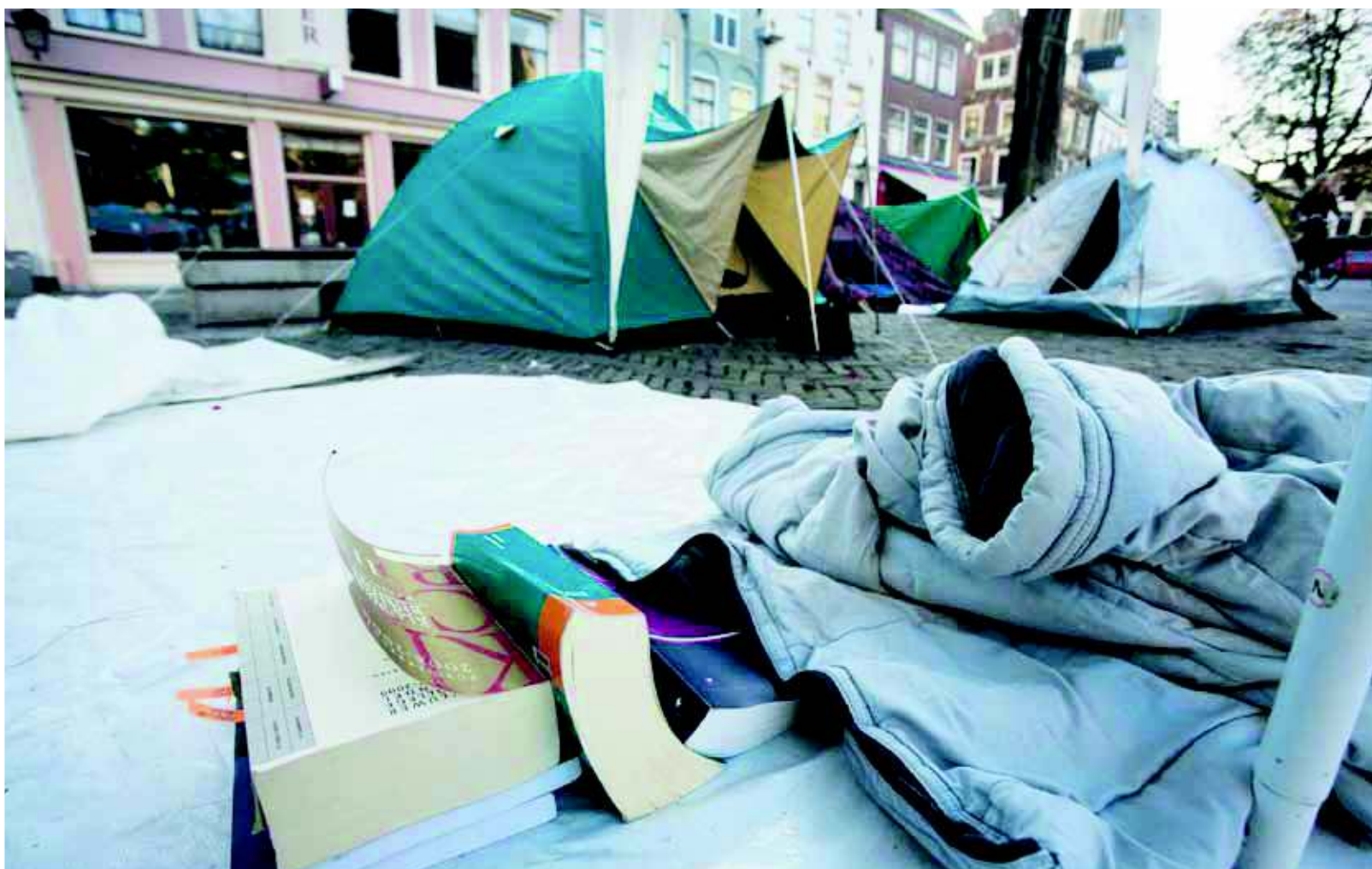
Ik stel hem al deze vragen niet die ik aan mezelf stel.

Daarmee zou ik hem maar in de war maken, en hij is nog zo jong. Ik kan beter aan Herman en de andere oudere garde vragen hoe zij ertegenover staan. Zij hebben effectief evenveel tijd gehad om over het leven na te denken als ik, want ze zijn minstens tien jaar ouder. Het lijkt er alleen op dat hun denken zich in iets andere richting heeft ontwikkeld. Zo maakt Joost zich vooral druk om de *conspiracy theories* waar hij angstaanjagende documentaires over heeft gezien en is onze huisvegetariër Karin hier alleen maar omdat ze vindt dat de bio-industrie moet stoppen.

Ik weet het, ik ben hier pas net, maar ik weet nu al niet zo zeker meer of ik hier wel thuishoor. Net zomin als met de daklozen die op het Ledig Erf rondhangen heb ik iets gemeen met deze mensen. Nou zijn overeenkomsten niet noodzakelijk om met elkaar te kunnen samenleven, dat weet ik ook wel. Misschien is het gewoon dat ik te veel op mezelf gesteld ben om lange tijd het gezever van anderen te tolereren.

Rond een uur of negen komen de andere Occupy-leden uit hun tenten. Er zijn er ook een paar die doen alsof ze in een tent slapen maar gewoon 's avonds naar huis gaan, om de volgende ochtend op de fiets weer naar de Ganzenmarkt te komen. Ik vind het allemaal prima. Hoe minder mensen het tentenkamp 's nachts bezetten, hoe groter de kans dat ik vanavond in een eigen tent kan liggen in plaats van naast Herman.

Gezien de anarchistische aard van Occupy is er geen leider en daardoor geen programma, wat een schijnvrijheid oplevert waarin iedereen overal zijn plasje over mag doen. Zo ook over de trui die een vriendelijke mevrouw komt brengen. Ze vermoedt dat de nachten koud zijn en wil ons helpen om



warm te blijven, dus heeft ze net een trui voor ons gekocht. 'Doe er wat goeds mee,' zegt ze, en dan fietst ze weer weg. Dan breekt het los. Herman vindt dat hij het grootste recht heeft op de trui, want hij is hier het langst van allemaal. Theo vindt dat hij het grootste recht heeft op de trui, want hij slaapt op een lege kussensloop en daar zou die trui substantie aan kunnen geven. Lippiercingjongen vindt dat ik het grootste recht heb op de trui, want ik ben de enige in het gezelschap die hem daadwerkelijk zou passen – het is een damesmaat S. Ik geloof dat ik vanmorgen wat te onvriendelijk tegen lippiercingjongen ben geweest, en dat terwijl het zo'n lieve knul is. Hij is bovendien de eerste die de trui toewijst aan iemand anders dan hemzelf. Dat maakt het een stuk makkelijker voor de rest om ermee in te stemmen en zo word ik zonder mijn mond over de kwestie open te trekken eigenaar van een warme trui. Ik trek hem meteen aan en hij zit heerlijk.

'Dank je wel,' zeg ik als we even later aan de lunch zitten. 'Graag gedaan. Ik deed het niet alleen voor jou, hoor, ook voor mijzelf. Ze doen hier soms moeilijk over zulke futiele dingen, daar wil ik maar het liefst snel korte metten mee maken. Dit leek me een prima oplossing. Als ze het echt zo koud hebben, gaan ze thuis maar even een extra trui halen.' Thuis, ja. Dat hebben deze mensen natuurlijk gewoon. Dan is het al helemaal belachelijk dat ze zich zo opwinden over een trui. En tamelijk vreemd dat iemand een trui komt brengen die net nieuw uit de winkel komt, waarmee ze 'het systeem' nog eens extra sponsort. Dit begint een steeds grotere mindfuck voor me te worden.

Op de tweede avond van mijn Occupy-avontuur is er veel minder drank beschikbaar dan gisteren. Ik weet niet of dat komt omdat er gisteren een speciale donatie was gedaan of omdat men ineens zin had om alle verzamelde drank soldaat te maken, hoe dan ook is het ontvullend om een avond

mee te maken die niet vertroebeld is door alcoholische invloed. Ineens lijken mijn kampgenoten een stuk minder vrolijk en spreken we niet over dromen en idealen, maar over wat er allemaal mis is met de wereld. Nadat Joost een waarschijnlijk zelfverzonnen theorie uit de doeken heeft gedaan over kernwapens in Kanaleneiland vertelt dreadlockjongen, die gisteren zijn mond bijna niet opentrok maar vanavond ineens behoorlijk aanwezig is, een verhaal dat hij ergens op het internet heeft gelezen.

'Stel je voor: een groep wetenschappers zet vijf apen in een kooi. In het midden staat een ladder met bananen bovenop. Elke keer als een aapje de ladder beklimt, krijgen de overige apen een koude douche. Na een tijdje is de groep zover dat wanneer een aap de ladder beklimt, hij door de andere apen in elkaar wordt geslagen. Ondanks de verleiding van de bananen durft daarom uiteindelijk geen enkele aap meer de ladder op te gaan.'

'Waar gaat dit naartoe?' vraagt Herman met een verveelde klank in zijn stem.

O, die Herman! Je zou die vent toch wat. 'Laten we hem eerst zijn verhaal af laten maken en dan bepalen of we het een goed verhaal vinden,' zeg ik geïrriteerd.

'Dank je, Annemarie,' zegt dreadlockjongen. 'We hebben dus een groep van vijf apen die geen van allen de ladder op durven en die anderen in elkaar slaan als er toch een zo gek zou zijn. Op dit moment halen de wetenschappers een van de apen uit de groep en brengen er een andere voor in de plaats. Het eerste wat de nieuwe aap doet is, vanzelfsprekend, de ladder beklimmen om een banaan te bemachtigen. Voordat hij ook maar een stap op de ladder kan zetten, hebben de andere vier apen hem echter al in elkaar geslagen. Nadat dit een paar keer gebeurd is, weet de nieuwe aap dat hij de ladder beter niet kan beklimmen, ook al is het hem onduidelijk waarom dit ertoe leidt dat de rest hem in elkaar slaat. Langzaam verwisselen de wetenschappers ook

de andere apen: een voor een komen er nieuwe apen in de groep en wordt de oorspronkelijke groep uitgefaseerd, maar het proces herhaalt zich telkens opnieuw: de nieuweling durft de ladder niet op, want de andere apen slaan hem bij de eerste poging al in elkaar. Uiteindelijk ontstaat er een groep van vijf apen die nog nooit een koude douche hebben gehad, maar desondanks weten dat ze de ladder niet mogen beklimmen. Stel nu dat deze apen konden praten en je zou ze vragen waarom ze een ander in elkaar slaan als hij de ladder wil beklimmen. Wat zou het antwoord zijn?'

'Dat weten ze niet,' zegt Theo.

'Precies,' zegt dreadlockjongen met een zelfvoldane glimlach. 'Ze weten het niet, maar 'zo is het nu eenmaal'. Ze zitten gevangen in een systeem. Net als wij. De wetenschappers, dat is de ene procent. De apen zijn de negenennegentig procent. Het ergste is dat zij inwisselbaar zijn. Net als wij. We brengen onze kinderen bij dat ding op een bepaalde manier moeten en zij gaan daar zonder morren mee akkoord, ook al weten ze niet waarom het zo moet zijn.'

'Omdat je er niet bij hoort als je het anders doet,' zegt lippiercingjongen.

'Omdat je geld moet verdienen,' zegt Theo.

Dreadlockjongen knikt. 'Allemaal goede redenen. Maar het mooie is dat we er nu uitbreken. Wij zijn niet de gewone negenennegentig procent, de hersenloze apen, wij zijn degenen die zich bewust zijn van de leugens die ons al die tijd zijn verteld. Eén procent van de bevolking – op de hele wereld zijn dat zeventig miljoen mensen – kan niet de macht hebben over negenennegentig procent, oftewel zes komma drie miljard, tenzij we dat zelf toestaan.'

Volgens mij is dit voor het eerst dat de hele groep het eens is. Iedereen knikt. Dit is de waarheid, het is in hun twinkelende ogen te lezen. Zo is het: we zijn voor de gek gehouden, maar daarmee gaan we niet meer akkoord. We gaan die bananen pakken en er is niemand die daar iets aan kan doen. Laat ze



ons maar een koude douche geven, we bepalen zelf wel of we dat erg vinden of niet.

Wanneer ik in bed lig, in een tent die helemaal voor mezelf is omdat het merendeel van de groep inderdaad naar huis gaat om te slapen, probeer ik vast te stellen of ik dat wel of niet erg zou vinden. Stel alle systemen gaan kapot, de economie klappt uit elkaar, de banken vallen om, de sweatshops worden stilgelegd, het kapitalisme komt ten einde. Wat zou dat voor mij betekenen?

Ik heb mezelf sinds mijn vlucht naar Bangkok voorgehouden dat ik geen deel uitmaak van het systeem. Maar ik ben opgegroeid in het systeem, het systeem heeft de basis gelegd voor wie ik ben. Zelfs in dit systeem had ik de vrijheid om zes jaar naar Azië te gaan en bij terugkomst in veiligheid en betrekkelijke luxe op straat te leven, inclusief wekelijkse 'gratis' douches bij de hogeschool waar ik naar binnen sneak en voedsel dat door het systeem tot stand komt. Zelfs mijn yogalessen maken er deel van uit, want zonder het geld dat mijn cursisten met hun systeembanen verdienen, zou ik in de winter geen slaapplek kunnen betalen. Het systeem heeft mij en alle anderen hier in bepaalde opzichten wellicht teleurgesteld, maar ik moet er niet aan denken waar we hadden gestaan als het niet bestond.

Ik zou graag geloven dat het anders is omdat ik zo nobel was geen uitkering aan te vragen, maar ook ik ben een parasiet van het systeem. Zonder had ik nooit kunnen leven zoals ik dat nu doe.

Ik ben tot de conclusie gekomen dat ik niet bij de negenenegentig procent hoor, schrijf ik voordat iedereen wakker is geworden op een briefje. Succes met jullie actie. Annemarie. De trui trek ik uit en laat ik achter. Misschien wil Theo die in zijn kussen stoppen. Misschien eist Herman hem op omdat

hij nog steeds de oudste garde is. Wat er ook mee gebeurt, het kan me niet schelen. Mijn vrije tijd is me te veel waard om hem te verspillen aan gesteggel over wat dan ook.

De opkomende zon schijnt op mijn gezicht als ik door het park wandel, en ik weet: ze hebben het allemaal mis. Het systeem is geen gevangenis en ik ben vandaag nog net zo vrij als gisteren.

Over de auteur

Petra Kruijt schrijft romans en korte verhalen. Tot nu toe heeft ze drie boeken op haar naam staan: *Gemma & partners*, *Twijfels over België* en *Lieve ik*. In het voorjaar van 2012 verschijnt haar vierde roman *Onder studenten*. Daarnaast publiceert ze in tijdschriften en schrijft ze blogs voor *Viva.nl*. Petra komt uit Hilversum en werkt meerdere dagen per week in Utrecht, maar ze woont in Meppel. Voor dit verhaal liet ze zich inspireren door de Occupy-beweging die neerstreek op de Utrechtse Ganzenmarkt, en natuurlijk door de vele kranten die zij leest – net als hoofdpersoon Annemarie. Zie ook: www.petrakruijt.nl.

